

Nr 268.

Av herr **Bergh** och herr **Sundberg, Hugo**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 124 angående yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering har föredragande departementschefen i motsats till vad som föreslagits i det till grund för propositionen liggande sakkunnigebetänkandet (SOU 1948: 49) icke ansett sig kunna förorda, att jordbrukets yrkesskolor inordnas bland övriga statsunderstödda lantbruksundervisningsanstalter, utan de böra enligt departementschefens mening bibehålla sin nuvarande ställning och åtnjuta statsbidrag efter för det närvarande gällande grunder. Enligt hans uppfattning skulle dessa skolor icke ha större betydelse som grund för den fortsatta utbildningen på området men väl kunna anses önskvärda med hänsyn till det självständiga värdet av där meddelad undervisning. Motsvarande undervisning skulle utan svårighet kunna inhämtas på annat sätt, t. ex. genom kortare kurser vid lantmanna- eller lantbruksskola, kombinerade med praktiskt arbete vid föräldragården eller annorstädes. Föredragande departementschefen framhåller emellertid även, att möjligheterna därtill äro betydligt mindre särskilt i Norrland, och han ansluter sig därför till den i åtskilliga remissyttranden uttalade uppfattningen, att jordbrukets yrkesskolor måste anses ha en viss betydelse i Norrland men att skolformen knappast kan anses erforderlig i södra och mellersta Sverige.

I detta sammanhang synes böra erinras om att av de fyra jordbruks-skolorna i vårt land tre äro belägna i Norrland, därav en i Västerbottens och två i Norrbottens län.

Bl. a. av sin sålunda angivna inställning drar föredragande departementschefen den slutsatsen, att jordbrukets yrkesskolor även i fråga om statens bidrag till elevernas uppehälle böra bibehållas vid sin nuvarande särställning i förhållande till andra yrkesskolor. Vid yrkesskolor och verkstads-skolor för hantverk och industri liksom även vid lantmanna- och lanthus-hållsskolor erhålla eleverna efter behovsprövning stipendier med varierande belopp, i förekommande fall upp till 115 kronor per månad men vanligen högst 90 kronor, som bidrag till uppehållet under skoltiden. Vid jordbrukets yrkesskolor utgår i stället ett tilläggsbidrag till skolan med 30 kronor per elev och månad. I förevarande avseende äro dessa skolor sålunda påfallande ogynnsamt ställda. När departementschefen emellertid

förutsätter, att eleverna som hittills skola erhålla fri kost och fritt logi vid skolan, innebär detta, att kostnaden för uppehållet, i den mån tilläggsbidraget är otillräckligt, måste gäldas av skolans huvudman.

Det torde få anses vara uppenbart, att en dylik anordning icke står i god överensstämmelse med den av departementschefen själv uttalade uppfattningen, att ifrågavarande skolor måste anses ha viss betydelse för Norrland. Ett bibehållande av nuvarande bidragsgrunder synes tvärtom innebära ett hinder för dessa skolors fortsatta uppehållande och alldeles särskilt ett hinder för inrättande av nya, även där så skulle befinnas vara påkallat.

De sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogsbruk ha för sin del ansett, att dessa skolors elever borde i fråga om stipendier likställas med elever vid andra yrkesskolor. I fråga om själva konstruktionen av studiehjälpen ha bland remissinstanserna olika meningar kommit till uttryck. Åtskilliga ha liksom lantbruksstyrelsen i ett remissutlåtande 1946 anslutit sig till tanken på ett bibehållande i princip av den nuvarande anordningen med tilläggsbidrag men med förhöjda belopp. I sitt yttrande över de sakkunnigas förslag har lantbruksstyrelsen utformat denna tanke så, att styrelsen förordat ett bidrag till driftskostnaden med 20 kronor per undervisningsdag och tre kronor per elev och dag. I detta sammanhang torde även böra erinras om att 1946 års skolkommision hemställt, att bidragsgrunderna för yrkesutbildning över huvud skulle utformas efter likartade principer och att grunderna för bidrag till yrkesutbildning inom jordbruk och skogsbruk tills vidare borde erhålla provisorisk karaktär. Ävenså torde här kunna erinras om att studielånenämnden fått i uppdrag att utreda principerna för statens studiehjälpsverksamhet inom olika studieområden.

Vilken konstruktion av studiehjälpen som än blir den slutgiltiga, torde goda skäl kunna anföras för den uppfattningen, att så länge jordbrukets yrkesskolor anses fylla en viktig uppgift, böra de icke i fråga om studiehjälpen till eleverna förbli i sämre läge än andra motsvarande anstalter, vad statens bidrag beträffar. Det synes fördenskull vara angeläget, att riksdagen till ledning för den fortsatta utredningen om studiehjälpen inom olika studieområden gör ett uttalande i denna riktning. För skolornas uppehållande under den övergångstid varom härvidlag kan bli fråga torde det likaledes vara påkallat, att den nuvarande stora åtskillnaden i bidragshänseende något utjämnas. Med hänsyn till att bidragets blivande konstruktion är något omtvistad, torde det därvid vara lämpligt att anknyta till nuvarande bidragsgrunder och i anslutning till vad såväl de nämnda sakkunniga som lantbruksstyrelsen resp. 18 oktober och 1 november 1946 hemställt höja de nuvarande tilläggsbidragen från 30 till 60 kronor per månad. Vad Norr- och Västerbotten beträffar, skulle sistnämnda bidrag

icke på långt när uppgå till de genomsnittliga stipendiebeloppen vid verkstadsskolorna. Nyssnämnda förslag blev visserligen på jordbruksutskottets hemställan avvisat av 1947 års riksdag, men detta skedde uteslutande under hänvisning till att de sakkunnigas betänkande då icke var avgivet. Detta skäl föreligger icke numera. Särskilt utan uttalande från riksdagens sida om önskvärldheten av en ändring för framtiden i fråga om studiehjälpen skulle i det läge som uppkommit efter föredragande departementschefens refererade uttalande ett bibehållande av nuvarande bidragsgrunder innebära ett allvarligt men för dessa skolors fortsatta existens och utveckling. Frågan därom synes för övrigt böra avgöras i annan ordning än genom åtskillnader i fråga om studiehjälpen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen nr 124 måtte

dels uttala, att vid den fortsatta utredningen angående principerna för statens studiehjälp bör eftersträvas, att elever vid jordbrukets yrkesskolor icke bringas i sämre läge än elever vid lantmannaskolor,

dels ock för budgetåret 1949/50 höja tilläggsbidragen till jordbrukets yrkesskolor från 30 till 60 kronor per elev och månad samt anvisa därför erforderliga medel.

Stockholm den 29 mars 1949.

Ragn. Bergh.

Hugo Sundberg.
